

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50 — D
mesecna 4 — „
Inozemst. celo-
letno 100 D.Posamezne
številke se ra-
čunijo po 1 DinInserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajno na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Kako je po svetu?

Angleška admiralijska je zopet nastopila. Svoj čas smo že povedali, da je politični cilj Velike Britanije v Sredozemskem morju ta, da ona sama zasede vsa vrata, ki vodijo v to morje. Gibraltar in egipčanska cesta sta že obe pod zaščito angleških topov — edina pot, ki je Britanija še nima v svoji oblasti je prehod iz Črnega v Sredozemsko morje skozi Dardanele. Kdor ima v rokah Dardanele, ima pa v rokah tudi rusko trgovino, zato so ruski carji vedno in vedno pokušali polastiti se turških morskih ožin, toda tega načrta niso mogli izvesti nikdar vsled nasprotovanja Anglije, ki je rajše trpela ob Sredozemskem morju majavo Turčijo kakor pa ruskega velikana obnemem. Je pa angleška vlada ves čas čakala na ugodno priložnost, ki bi njil vrgla Dardanele pod neomejeno varstvo. Svetovna, zlasti pa sedanja grško-turška vojna je Britaniji poskrbela za tako priložnost. Načeti je bilo treba in spraviti na razgovor v Lausanni vse polno vprašanj, ki se jih do sedaj ni upala ostro lotiti nobena prizadeta država. Med temi prevažnimi vprašanji se nahaja v prvi vrsti vprašanje petroleja.

Rusija je z revolucijo odvzela zapadnim velekapitalistom bogate batumske in bakuške petrolejske vrelce. — Turčija zahteva v Mali Aziji vrhovno oblast nad mosulskim ozemljem, t. j. tam, kjer so stale svetopisemske Ninive, s tem bi pa Anglija izgubila kontrolo nad izredno važnimi deželami, ki leže pred njenim indijskim cesarstvom in izgubila bi tudi kontrolo nad bogatimi petrolejskimi poljanami v teh deželah. Petrolej je pa danes v industriji — ko se že uporablja za kurjavo mesto premoška na največjih ameriških in angleških ter francoskih ladjah — tako neobhodno potreben, da niti misliti ni, da bi kakšna zapadna vesela vrgla kar tako nalahko iz svojih rok take zaklade, če jih ima, zlasti pa ne Anglija, ki je imela dosedaj samo v Indiji nekaj petroleja — med tem ko je Rusija za Ameriko največja petrolejska država na svetu. (Pred vojno so dajali ruski vrelci sami 150 milijonov hektolitrov petroleja na leto. Zapadne vesele so poskušale na genovski konferenci rešiti zase ruski petrolej, toda Čičerin se ni dal ukaniti in ko se je vrnil iz Italije na Rusko, je zbadljivo poročal sovjetom, da se je genovska konferenca kljub vsem žlahtno dišečim parfimom antantnih diplomatov zadušila na petrolejskem smrdu. Druga taka petrolejska konferenca je

ravnokar pretrgala zborovanje v Lausanni.

Pri tej konferenci je šlo za angleški maloazijski petrolej. Angorska vlada zahteva tisto ozemlje brezpogojno zase, v tej igri se bije pa obenem boj za Dardanele in odločilno vlogo ima brez dvoma zopet Čičerin, ki je zaprl zapadnim silam ruski petrolej in podpira sedaj v petrolejskem vprašanju zopet Turčijo.

Spor je tako težak in izgledi na poravnavo tako neverjetni, da se britanska admiralijska resno pripravlja na spopad. Zopet je oživela stara zamisel mornariških lordov, da je treba za vsako ceno dobiti v posest tretja in poslednja vrata v Sredozemskem morju ter na ta način vsaj neposredno dobiti v roke kontrolo nad izvozom ruskega petroleja. V eni prejšnjih številkih smo že razložili, kako izgleda ta angleški načrt. Od Smirne do Soluna naj bi se podvrgel ves pas angleških bojnih ladjam, kot oporišča naj bi pa Anglija utrdila nekatere otoke med Smirno in Solunom ter pred Dardanelami. Če pride do konflikta, bo šla Britanija brez dvoma za neposredno izpeljavo tega načrta.

Oklopne križarke in daketosvetne velikanke se te dni ladjno pomikajo iz Atlantskega oceana in od Malte proti Mali Aziji. Smirna je cilj Britanije. Angleško cesarstvo je v nemiru. Ob tem nemiru se skorajda pozablja na francosko-nemški spor, kajti, če se zairesse Orijent, se bo zamajalo vse drugo kar tako nalahko obnemem.

Telegraf je za današnje dni vražja iznajdba. Z brzobjavi se begajo mirni ljudje, mešajo poštene kupčije, delajo pa tudi krvave zmede. Brzobjava se tudi visoki gospodje v politiki večkrat le prebudi poslušujejo v nesrečo človeštva.

L. 1914. so evropske vlade z netočnimi brzobjavi tako mešale druga drugo, da so v nezaupanju vse države mobilizirale in da je prišlo do bojnega izbruha kar v par dneh.

Letos bi se bila morala 31. januarja podpisati v Lausanni mirovna pogodba s Turčijo, toda ravno predzadnji dan, t. j. 30. januarja je prinesel brzobjav na pol službenega francoskega dopisnega lista „Havas“ vest, da se bo Francija pogajala s Turki sama, če ne bodo le-ti hoteli podpisati skupne pogodbe z zavezniki. In Turki, ki so bili že pristali na vse pogoje, ker so mislili, da so zavezniki med sabo edini, so takoj odklekli svoj podpis in konferenca se je razšla, dasi je francoska vlada omenjeno

novico dopisnega urada dementirala. Pomagalo ni več in kdo ve, če ne stojimo danes zopet tik pred vojno.

Izgleda, da je francoski ministerski predsednik ta usodepolni telegram vendarle potihem narekoval in sicer zato, ker bi Franciji sedaj, ko imajo polne roke posla v Nemčiji, kakšne homatije v Mali Aziji prav jako prav prišle. Francija upa namreč streti nemški odpor samo tedaj, če ne bo Nemčiji nihče

pomagal, če bo Berlin prepuščen samemu sebi. Zoper ta račun je šla Franciji v prvi vrsti Anglija, ki bi bila utegnula na svojo stran dobiti tudi Ameriko. Francozom je torej šlo za to, da dajo Angležem opraviti nekje zunaj Evrope na vročih tleh — in taka tla so sedaj v Mali Aziji. Ta francoski načrt se je posrečil; vsled razbitja lausanske konference so se razgrnili angleško-turški računi na novo.

Naša politika.

Človeku se nehoti zdi, da je priča dejanja znane Heinejeve balade, ko stopijo o polnoči iz groba mrlič in deklamirajo pesem o svojem življenju. Seveda, nekaj razlike je pač: dočim namreč Heinejevi junaki natanko vedo, da je prošlost prošlost in gledajo vsled tega nanjo s primernim humorjem, pa naši mrličji nasprotno jako zamenjavajo to, kar je bilo, s tem, kar je in bo, in smatrajo vse skupaj za silno važno. Ali je ta — kako bi človek dejal —: bolezen za preteklostjo, sad povojne zmaterializirane duševnosti, da hoče naložiti vsakdo, gori od Viljema pa do dvornega svetnika, svojo preteklost na obresti od obresti — ali pa gre skozi celo Evropo depresija, ki goni ljudi, da iščejo tolažbe pred sedanjostjo v romantiki preteklosti? Naj bo res prvo ali drugo, keristilo bo težko kateremu narodu — našemu pa, ki bije boj za obstanek, poslane to lahko usodno.

Slovenski narod je danes v takem položaju, da ga ne morejo rešiti nobene stranke, lahko ga reši samo stranka. To se pravi z drugimi besedami: tako dolgo, dokler ena stranka ne uvidi, da gre danes za narod in ne za stranko, da je zmožen za boj samo organiziran narod, ne pa posamezne organizirane stranke, dokler ni torej take stranke, ki bi znala zbrati cel narod pod svojimi praporom — tako dolgo je misel na zmago slovenskega naroda ali naivnost ali pa demagoška fraza. Tudi v svetovni vojni so videli posamezne politične stranke najprej domovino in samo domovino. Kjer ni bilo tako — je bila vojna od začetka izgubljena.

In pogledimo sedaj pri nas: vsakdo ve, zakaj gre. Volitve v parlament so pred vrati — in že danes je odločeno, ali so to predvolitve v novo ustavodajno skupščino, ali pa navaden lov za mandati in celo krajve kupčije. In da je res nepobitno odločeno, sledi iz enega samega dejstva: takozvani ljudski zastopniki še danes niso ali nočejo biti na jasnem, kaj zahteva slovenski narod: govoriyo o vsem mogočem in nemogočem, samo tisto, kar je bistveno: zakonodajna avtonomija ali federacija slo-

venskega naroda se omenja v obrabljenih frazah, meglenih pojmih, ki dopuščajo vsako razlago — in omenja se na kratko. Zato pa je obilo in preobilo govora o stvareh, ki so se omenjale v raznih prestolnih govorih ob otvoritvi parlamentov pred pedesetimi leti, tako da je slika preveč podobna komično-tragičnemu prizoru, da gori hiša, ognjegasci pa s prekrizanimi rokami modrujejo, ali ne bi bila hiša lepša, če bi bila pol metra višja. In samo v tem ozračju je mogoče, da vidijo vodniki naroda cel ta narod ogrožen od par tujevodnih drobcev, da hodijo vodniki modlovat k tem drobcem za pomoč proti lastnemu narodu, ki jim ne zaupa. In samo pri nas je mogoče, da vidi kdo še pripravna tla za svoje delovanje, ki naj mu bo podlaga program izza časa narodnih tabornov, in da hodijo zastopniki nezakonitega društva stavljati stvarno in osebno skrajno žaljiv in grozilen ultimatum kraljevemu namestniku — ne da bi bili na mestu aretirani! Ta zmes jokave romantike, banditstva in materializma je mogoča samo v razdrapanih državnih razmerah, v razmerah, ko narod zgublja zaupanje do svojih vodnikov, ko začne nascdati temu in onemu, ko posameznik čuti, da je v boju in se boji, da ga bo tovariš izdal ter začne premišljati, ali ne bi bilo bolje, da bi se udal sam prej. Kako naj se pri takem duševnem razpoloženju, pri taki strankarski razcepljenosti pride do zmage, tega nihče ne ve, pač pa ve vsak dobro, da je v teh razmerah zmaga izključena. In tukaj si ne more nihče oprati rok, češ: jaz nisem kriv, mi nismo krivi. Vsak je kriv in vsi so krivi, ki si niso upali povedati iz strahopetnosti ali egoizma, zakaj v resnici gre. In tako bomo šli v Beograd raztreseni kot splašene ovce in se ne bomo upali vsi skupaj zahtevati, kar nam gre, ampak bo posameznik beračil, da dobi miloščino zase.

Širite in čitajte „Avtonomista“!

LISTEK.

Volilni shod.

Čas: sedanjost; kraj: Slovenija; prostor: kmečka oštarija v nedeljo popoldne; osebe: govorniki in poslušalci različnih slovenskih strank in mnogo drugega. Govorniki nastopajo eden za drugim.

Prvi govornik: „Gospoda! Možje in žene! Mislim, da mi ni treba razlagati našega programa, vsak ga pozna (Medklic: „Jaz ga ne poznám, ga še nisem videl!“). Gospoda! mi gremo po jasno načrtani poti, ki nam jo je pokazal naš slavni učitelj (Medklic: „Ta pa ta, vsak dan je pijan!“). Naš program gre kakor bela cesta, ki se vije od zapadna proti vzhodu, iz preteklosti v bodočnost (član cestnega odbora: „Kje ste videli kakšne bele ceste?“). Gospo-

da! Danes so drugi časi, danes se ne borimo za ceste in vodovode, danes gre za vse kaj večjega (Medklici: „Kdo gre? Kam gre?“ „Mi pa pijemo gnoinico iz štirin in se potapljamo v blatu!“). Sicer pa: kdor ni spregledal do danes, mu ni pomoči („O, mi smo že davno!“).

Drugi govornik: „Bratje in sestre! Danes nas davijo od vseh strani, mi hodimo lačni in razcapani (Medklic: „Zlato uro ima in speglane hlače!“). In odkod in zakaj to? Samo in edino vsled tega, ker nismo še tako daleč, da bi mogli prisiliti vsakega, da bi delal (Medklic: „Zakaj pa postopaš okoli!“). Bratje, kadar pride do tega, ne bo med nami ljudskih pijavk, ki se sprehajajo okoli z lentami (Medklic: „In Mickami.“). In do tistega časa ni daleč (Vzdih: „Oh, kako je lušten!“ „Babe mir!“ „Kakšne babe smo me, dedec smrkov!“). Že prihaja ženska volilna pravica (Vzdih: „Samo tega al' pa noben'ga!“), luč prihaja z vzhoda, naše čete se množe, zora

puca (Medklic: „Ta je pa izmed tistih, ki se streljajo po Ljubljani!“), bit će dana in naša armada je nepremagljiva („Ja, ja, štirinajstega ste ravno tako govorili!“).

Tretji govornik: „Tovariši in tovarišice! Jaz ne bom sledil vzgledu svojih dveh predgovornikov in Vam ne bom obetal zlatih gradov (Medklic: „Kdo bi ti pa verjel?“). Tudi jaz in moja stranka smo stranka dela (Medklic: „In jela!“), tudi mi smo zato, da mora vsak delati („kar poglej se“), ali mi smo za polagan prehod (Glasovi: „Mhm, pol ure na dan“), tudi mi smo za žensko volilno pravico (Vzdih: „Oh, tega pa ne bi volila!“ „Mołči punčara!“), ali mi smo tudi narodni („Pa je res neroden.“), in kadar nas bo narod poklical, bomo vedeli, kje je naše mesto („Kaj je rekel?“ „da je iz mesta doma.“)

Četrti govornik: „Sodrug! in sodružice! Da bom na kratko zavrnil svoje predgovornike, izjavljam svečano, da

nasleda danes narod demagogom (Poslušalci: „Kaj mi posedamo?“ Predgovorniki: „Kdo je demagog?“). Izjavljam še enkrat svečano, da nasleda danes narod brezvestnim demagogom (Poslušalci: „Kdo, kdo, mi brezvestno posedamo?“ Predgovorniki se priverjajo k govorniku). Razumite me (Predgovorniki soglasno: „Koga si mislil?“ Poslušalci: „Stol v glavo!“ Stol priletel v drugega govornika. Vzklík: „Jezus Kristus, ta luštne fant!...“ Oče: „A, punca, zato hodiš na shode?“ Mati: „Stari, bolj potih, da ženim ne sliši.“ Ženska: „A tako, ti frklja goljufaš mojega sina? France!“ V tem trenutku vrže nekdo Franceta na mizo med govornike: lam-pa, miza in govorniki ležijo eden na drugem, poslušalci se v temi vzajemno pretepejo, brcajo in zmerjajo, dekile pa vpije nekod iz kota: „France, glej na gospoda, glej na gospoda!“).

Hinavske krinke.

Ni ga danes človeka v Sloveniji, ki bi nastopal javno in z odprtim vizirjem za centralizem. Ni ga!

Ni ga slovenskega kmeta, ne samostojnega ne klerikalnega in ne radikalnega, ki ne bi na svoji koži in na svojem žepu občutil, kašnih dobrot mu je nasul v naročje belgrajski centralizem.

Ni ga slovenskega trgovca in ni ga slovenskega obrtnika, ki ne bi vedel, da je vseh neznosnih šikan in sekatur pri prometu, pri carini, pri nabavi denarnih sredstev za promet z inozemstvom kri-va nesposobna belgrajska centralistična uprava.

Ni ga slovenskega delavca, ne ročnega in ne duševnega, ki ne bi vedel in čutil na svoji koži, kako velikansko skrb ima za dobrobit enega in drugega belgrajska centralna vlada, ki pozna le samo sebe in svoje ljudi, vse drugo pa ji je — prazen nič!

Vse to je danes obče znano. Ker pa je vse to obče znano, si ne upa med slovenskimi centralisti prav nihče več s svojo pravo centralistično barvo na dan, ampak vsi se potuhnjeno skrivajo za tujimi naslovi in pod tujimi firmami, da bi pri prihodnjih volitvah še enkrat prav pošteno „potegnili“ celokupno slovensko ljudstvo in njegove interese še nadalje prodajali belgrajskim mogotcem za skledo neslane in nezabeljene leče!

Ena tako tuja firma za prikrivanje centralizma je „jugoslovanstvo“. Ni se še zlepa v politiki toliko grešilo na kakšno ime, kakor se je grešilo na račun te besede! Mi že leta in leta pojasnjujemo ljudem, da „jugoslovanstva“, t. j. enega „jugoslovenskega“ jezika in enega jugoslovenskega“ naroda ni in ga tudi nikoli ne bo, pač pa je „jugoslovan“ znanstven pojem, s katerim na kratko zaznamujemo: Slovence, Srbe, Hrvate, Bolgare in Macedonce. To je tako, kakor je v naravoslovju. Naravoslovje pozna n. pr. besedo „žučelka“. „Žučelke“ kot take pa nikjer na svetu ni, pač pa poznamo pajke, stenice, muhe itd. Kdor nam torej pripoveduje o „jugoslovanstvu“ nekaj drugega, kakor smo ravnokar povedali, ta nas slepari. Resnico vam bi pa povedal tak človek, če bi rekel: **MI vas hočemo napraviti za „jugoslovane“ zato, ker se vam ne upamo povedati odkrito in jasno v obraz, da hočemo Slovence — posrbiti in jih za večno spraviti pod belgrajsko komando!** Tega vam pa naši centralisti, ki se skrivajo pod „jugoslovansko“ krinko, ne povedo, ker so plašni figovci in ker so prepričani, da pri volitvah ne bi dobili niti enega glasu, če bi možato povedali, da so — centralisti, kar tudi so!

Kdor bo torej hodil okoli vas z nekimi „jugoslovanstvom“, temu recite: „Ti nas ne boš! Ti nisi „jugoslovan“, ampak si navaden centralistični slepar! Jugoslovani smo mi Slovenci tudi, in Hrvati itd. tudi, ker Nemci biti ne moremo, in Slovencev še nihče ni prišteval med — Mongole!

Druga centralistična krinka, ki je pa prvi prav zelo podobna, je „državno in narodno edinstvo.“ Kdor se vam bo pokazal s tako krinko na obrazu, temu povejte to-le:

„Ti nas ne boš! In sicer zato ne, ker smo mi vsi brez izjeme za to, da tvorimo Slovenci in Hrvati in Srbi in Bolgari in Macedonci skupno državo nismo pa za to, da bi v tej naši skupni državi samo eden vladal, vsi drugi pa za enega garali! Mi nismo „eno“, ampak nas je pet (mogoče tudi več) in vsak izmed teh delov naj ima v skupni državi hiši svoje posebno stanovanje in

ključ do tega stanovanja v svojih rokah. Zato smo mi za zvezno (federalno) državo.“

So pa med nami tudi taki tiči, ki so si obesili na svoj klun krinko „kmečko-razredne“, ali pa „delavsko-razredne“ zavesti. Takim tičem povejte to-le: „Ti nas ne boš! Mi kmetje in mi delavci smo pač vsi za to, da bi se kmetom in delavcem po vsem svetu godilo dobro. Toda mi vemo tudi, da smo mi slovenski kmetje in slovenski delavci. Mi živimo in delamo na zemlji, ki ima drugačno podnebje kakor ruska zemlja, drugačne gore, drugačne doline in drugačno prst. Zato moramo gledati, da se nam bo na tej slovenski zemlji godilo prav. Če bomo na tej svoji zemlji svoji gospodje, bomo lahko pomagali tudi drugim, če bomo pa hlapci, pa nikdar!

Tako povejte Puceljevim „samostojnjem“! In videli boste, da bo markaterskega nekoliko — sram, kajti tudi med samostojnimi kmeti je mnogo zapeljancev, ki so še dobri in pošteni Slovenci in so ravno tako belgrajskega centralizma siti kot mi vsi, ki še mislimo in čutimo slovensko.

Tudi taki ljudje hodijo med nami, ki pravijo, da mora „odločevati ljudstvo“, da je torej glavna stvar „samoodločba“. Takim ljudem povejte to-le:

„Ti nas ne boš! V dobi moderne demokracije sploh ni treba poudarjati, da mora „odločevati ljudstvo“, ker absolutističnih vladarjev več ni! Gre pa za to, ali bo v Sloveniji odločevalo slovensko ljudstvo ali srbsko?! V tem tiči jedro „slovenskega vprašanja“! Zato pa ni dovolj, da nam kdo govori o „samoodločbi ljudstva“ sploh, ampak povejte nam: Ali si za „samoodločbo“ t. j. za samovlado slovenskega ljudstva v Sloveniji ali ne?“

Tako povejte „samoodločbarjem“ in uvideli boste, kako hitro jim bo jezik zastal!

Kadar pa centralistom zmanjka vsega orožja, potegnejo na dan starega „klerikalnega zmaja“ in vlačijo to ubogo zverino po celi Sloveniji kakor stare device ploč na pepelnico. In nam pravijo: Pa vendar ne boste glasovali za to, za kar bodo glasovali „klerikalci“? „Avtonomija“ — to je klerikalno maslo; vi ste pa „naprednjaki“ in zato boste glasovali proti „avtonomiji“!

Ljudem, ki vam tako govore, povejte to-le:

„Ti nas ne boš! Naš fajmošter so velik klerikalec in jedo ob nedeljah meso. Ali misliš, da bom jaz zato ob nedeljah koprive jedel, če klerikalni fajmošter meso jedo? Jaz ne bom jedel samo mesa ampak purmana! In če škof, ki je gotovo tudi klerikalec, stanuje v lepi palači — kaj naj jaz hodim zato na gmajno spat, samo da bom „drugačen“ kot klerikalec? Pa naj še Pucelj in Žerjav postaneta „avtonomista“ — kdo jima pa brani? Zato bom jaz vsakega vprašal: Ali si Slovenec ali ne? Ali si za zvezno državo ali ne? Ali si za kolikor mogoče veliko slovensko neodvisnost ali ne? Kdor mi bo na ta vprašanja odgovoril z odločnim „Da“, ta bo moj prijatelj in drugi nihče!

In če hoče ta moj prijatelj hoditi ob nedeljah k maši, je to njegova stvar, če ga pa oštarija bolj veseli, naj gre pa tja!

Centralistov pa mora biti v naši deželi konec!

Tako, kmetje, vam pove „Avtonomist“, ki vas ni še nikoli slegil.

vidi najboljše sedaj na volilnih pripravah.

Znano je, da mora vsak volilec biti vpisan v svoji občini v volilni imenik. Kontrolno nad tem, ali je vpisan ali ne, mora vršiti v prvi vrsti volilec sam. **Kako pa naj volilec kontrolira svoj vpis ali izpust, če ne zna brati?** Takih ljudi pa je na jugu naše države okoli 90 odstotkov! To okolnost seveda izkorišča vlada oziroma stranke, ki so na vladi, po svoje.

Nezanjanje in nezmožnost ljudi izkorišča vlada v prvi vrsti s tem, da v takih krajih „napravi“ za župane itd. samo svoje pristaše, ki vpisujejo v volilne imenike samo „svoje“ ljudi. Če se kje slučajno pojavi kakšen opozicionalec, ki zna svoj vpis kontrolirati, ga koncem koncev tudi vpišejo, toda že skrb za to, da take gospode v volilni imenik ne pride preveč. Posebno neprijetne opozicionalne agitatorije tudi „nekoliko“ pozapro ali pa jih pokličejo k vojakom, kjer ostanejo do konca volitev. Na kmete pa pritisnejo z grožnja, da jim bodo zvišali davke, če ne bo izvoljen vladni kandidat. V skrajni sili kakšne „puntarje“ tudi „nekoliko“ postrele — in vse to se imenuje pri nas „svobodne volitve“!

Vojna ob Ruhri.

Vojna, za enkrat še nekrvava, ki se bije danes v Ruhrskem ozemlju, bo odločila za dolgo dobo bodočnosti nemške in francoske države, odločila pa bo najbrže tudi še o nečem drugem: o tem, kdo stoji delavcu bližje, ali domači kapitalist ali tovarniški delavec iz tuje države.

Kaj je dalo neposredni povod za zasedbo Ruhrskega ozemlja in povzročilo potem nemški odpor in sedanjí boj, to je znano: Nemčija ni plačevala dolga, ki ji ga je naložila reparacijska komisija, zato je šla Francija v Ruhrsko ozemlje, da si sama poišče plačilo. Vse to pa je samo zunanji povod, za katerim se skrivajo čisto drugi cilji obeh držav. In da vidimo te cilje, je treba poseči malo dalje nazaj.

Glavna konkurenta na svetovnem trgu sta bila pred vojno Nemčija in Anglija. Nemčija je bila vojaško najmočnejša na suhem, Anglija pa na morju. Ko pa je začela sanjati o svetovnem gospodarstvu, je morala računati s tem, da bo prišlo do boja na življenje in smrt z Anglijo. Ker je Nemčija vedela, da ne more na suhem do živlega Angliji, je začela iskati poti, kako bi bilo mogoče ubiti Anglijo na morju. Edina pot bi bila ta, da Nemčija podvrže Belgijo in se iz Belgije vrže na Anglijo. In Nemčija je šla takoj na delo po dveh potih. Prva je bila ta, da so se začeli naseljevati nemški trgovci v glavnem trgovskem mestu Belgije, v Antwerpnu; in tukaj je dosegla Nemčija tak uspeh, da je imela trgovska zbornica v Antwerpnu l. 1913. že nemško večino. Druga pot je bil načrt nemškega generalnega štaba, da bo vdrla nemška armada v vojni s Francijo v Belgijo, da na ta način hitro podre Francijo in obenem Belgijo, ki jo potem Nemčija obdrži.

To je Nemčija ob izbruhu svetovne vojne tudi storila. Vdrla je v Belgijo, jo skoro celo podvrgla in se vrgla iz Belgije na Francijo ter podjarmila severovzhodne francoske pokrajine. Nemško prodiranje v Francijo pa se je kmalu ustavilo in Nemčija je videla, da ne bo mogla narekovati Franciji takih mirovniških pogojev, da ne bi mogla Francija zopet nekoč nastopiti proti Nemčiji. Zato je ubrala Nemčija drugo pot: mesta in vasi, kamor so vkorakale nemške čete so Nemci podrli in požgali, sadno in drugo drevje posekali, tvor, nibe podrli in stroje razbili ali odpeljali v Nemčijo. Ker torej niso več upali, da bi mogli vojaško uničiti Francijo, so jo hoteli uničiti gospodarsko, da se ne bi mogla dvigniti proti njim, ko bodo oni obračunavali z Anglijo.

Ta balkanski način „svobodnih“ volitev bi radi vpeljali tudi pri nas. Začeli so z uradniki, katerim prete z odpuštom iz službe, ako ne vklonjajo svojih tilnikov pred vladno objednostjo. Pritiskati so začeli tudi že na trgovce in na kmete itd., da pristopijo k edno zveličavni vladni stranki radikalov. Tudi napadi z noži so se že začeli... Vse to delajo, da bi „pripeljali“ svobodne slovenske volilce v edinozveličavni vladni tabor.

Najžalostnejše pri tem pa je, da opravljajo ta rabeljski posel nad svojim lastnim rodem in nad svojo lastno krvjo — rojeni Slovenci!! Kakor so se našli pod Avstrijo ljudje, ki so nas „vodili“ na Dunaj in pod nemško komando, tako so se našli tudi danes med nami razni izmečki in izrodkli celo v ministrskih frakih in ljudje na visokih mestih, ki bodisi iz osebne častihlepnosti ali iz osebne maščevalnosti prodajajo interese celokupnega slovenskega naroda — drugim, in sicer eni pod krinko „jugoslovanstva“, drugi pod krinko „državotvornosti“, tretji pod krinko „ljudskih interesov“ itd.

Mi pa pravimo: Pokazite takim ljudem hrbet in volite res svobodno.

Znano pa je, da je prišlo drugače: Nemci so bili premagani, zapustiti so morali Francijo in Belgijo in so povrh zgubili mnogo svoje zemlje.

In sedaj je zahtevala Francija in Belgija plačilo vse škode, ki so jo povzročili Nemci v vojni. Nemčija pa se je začela umikati, češ da ne more toliko plačati in zlasti, da ne more sedaj plačati, da bo pozneje. In nato je vkorakala Francija v Ruhrsko ozemlje, da si sama vzame vojno odškodnino.

Ali bi bila Nemčija lahko plačala ali ne, to nas tukaj ne zanima. Glavno je, da je bilo Franciji sami na tem, da Nemčija ne plača. Kajti Francija je videla samo eno in to je bilo sledeče: tudi če bi Nemčija plačala, je gospodarsko zgubila vojno Francija in ne Nemčija. Kajti dolgo časa bo še trajalo, predno bo pravila Francija svoje opustošene kraje in uničeno industrijo, v Nemčijo pa skoro ni stopil sovražen vojak. In vsled tega bi Nemčija lahko plačevala vojno odškodnino, tako so rekli Francozi, in se pri svoji bogati industriji pripravljala za vojno in lepega dne planila po Franciji. Za to so sklenili Francozi, da bodo Nemčijo gospodarsko uničili. To pa se da doseči edinole na ta način, če zasedejo Ruhrsko ozemlje, kjer se nahaja ves premog Nemčije. Za to pa so dali Nemci sami priliko, ko niso hoteli ali mogli plačati tistega dela vojnega dolga, ki je zapadel letos v januarju.

S tem pa še nikakor ni rečeno, da je Francija dosegla svoj cilj. Kajti Francija je danes osamljena, ker so se obrnile od nje Zedinjene države ameriške in Anglija, tako da bo morala Francija sama z nezadovoljivo pomočjo Belgije streti nemški odpor, ki je mnogo hujši, kakor so Francozi mislili. Če se Franciji posreči izkoriščanje Ruhrskega ozemlja, potem je Nemčija ubita za dolgo dobo let; če pa se nasprotno Franciji to ne posreči, bo imela ta zasedba lahko zanjo usodne posledice: kajti osamljena bo stala nasproti večji in gospodarsko močnejši Nemčiji, ki se bo hotela maščevati.

Obenem z vsem tem pa je stopilo pred francosko in nemško delavstvo silno težko vprašanje: ali takozvana internacionalnost pomeni kaj, kar se pravi, da morajo francoski in nemški delavci nastopiti skupno proti francoskim in nemškim kapitalistom, ali pa internacionalnost ne pomeni nič in se bodo borili nemški delavci skupno z nemškimi kapitalisti proti francoskim kapitalistom in delavcem, kakor se je to godilo v svetovni vojni.

Dnevne vesti.

Moderni parlamentarizem temelji na volitvah, ker se zaradi velike razsežnosti modernih držav ne morejo vsi državljani osebno udeleževati posvetovanj, ampak se morajo dati zastopati po svojih zaupnikih, t. j. poslancih. Kakor pa ne bi smel nobenega državljanja nihče ovirati v izrazu njegove svobodne volje in njegovega prepričanja, če bi se sam udeleževal državnih posvetovanj (ali parlamentarnega dela) osebno, tako mora biti tudi poslanec popolnoma prost in neoviran v izvrševanju

nju svoje zastopniške dolžnosti in državljan mora biti popolnoma prost in neoviran, da si izbere za svojega zastopnika ali poslanca kogar hoče.

Tudi v naši državi bi moralo biti tako, če bi bila kraljevina SHS res država prave svobode in resničnega demokratizma.

Svoboda in demokratizem pa sta pri nas samo na papirju. Mi imamo sicer moderne zakone in smo moderni, toda ta „modernost“ ne pomaga nič, ker se v praksi ne izvršuje. To se

Pred državljansko vojno. V raznih listih beremo, da obstoje v naši državi posebne javne ali tajne organizacije, dobro oborožene, kojih namen je „aktivno“ podpiranje raznih političnih strank. — Po raznih časopisih posnemamo, da obstoje pri nas tudi v armadi

take „posebne“ organizacije, n. pr. „Bela roka“, „Črna roka“ itd. — Po raznih časopisih posnemamo, da so na Hrvaškem take tajne organizacije uprizorile krvave boje na volilnih shodih v Crikvenici, v Kostajnici in na raznih drugih krajih v prilog ene politične

stranke. — Tudi v Vojvodini so se začeli krvavi volilni boji; v Južni Srbiji pa krvoprelitja sploh še nikdar konec ni bilo! — V Celju so morali varovati Nemce jugoslovanski orožniki, tiste Nemce, ki danes v naši državi sploh nimajo nobene politične moči več, ali je vsaj ne bi smeli imeti, če bi bila vlada kaj vredna — zakaj in čemu pa imamo potem sploh „narodno državo“? — V Mariboru so razbili „neznan zlikovci“ — da rabimo nekaj od „Slov. Naroda“ skoraj dnevno „zloupotrebjavani“ izraz — Cirilovo tiskarno. — Kot odgovor na ta neki javno-tajni organizaciji po pravici ali po krivici pripisovani napad so ustanovili klerikalci „Ljudsko stražo“.

K pokrajinskemu namestniku v Ljubljani so prišli zastopniki neke take organizacije in mu povedali nekaj prav gorkih. Gospod namestnik ni niti s „prstom mrdnil“, ampak se je peljal v Belgrad vprašat, kaj in kako bi. — Učeni ljudje pravijo, da vlada v državi, kjer noben zakon več ne velja, ampak se ljudje lahko koljejo kakor kmečki fantje na žeganju, državljanska vojna. — „Es is' ane Freud“ — zu leben in so aner Zeit!“

Opozorjamo na današnji članek v rubriki „Za delavce“ tudi ostale naše bralce, ne samo delavcev. Kaj tacega, kar izvem tam, ne bi bilo niti v nekdanji Turčiji mogoče.

Nova kočevska železnica. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, začno graditi novo kočevsko (Pucelj-Zupanič...evo) železnico že prihodnji teden.

Drugi vzdih g. Pucelja: Ko bi vsaj količnik dobil, oh, količnik dobil!

Prejeli smo to-le pisanje: Kako pa to, da Vi veste vse moje bolečine? — Pucelj, minister s penzijonom.

Nova organizacija. V Ljubljani se v javnih lokalih in na cesti pozdravljajo z „dober dan“ in ne z „zdravo“. Poliejca je že pridno na delu, da izsledijo novo tajno organizacijo.

Našim uradnikom v svarilo! Popolnoma ugotovljeno je, da pošilja radikalna stranka iz Belgrada slovenskim uradnikom tiskano vabila za pristo k sedaj vladajoči srbski radikalni stranki. Znano je tudi, da so se že mnogi vpeli, brez da bi bili pomislili, da so si s tem podkopali mirno službovanje za vseživljenje! — Uradniki! Pomislite, da je ta pismena izjava za Vas usodepolna do

smrti! Današnje vladajoče stranke danes ali jutri ne bo več; na njeno mesto stopi druga in na mesto te nekega dne zopet tretja. Vsaka nova vladajoča stranka bo odstranila pristaše prejšnje stranke na podlagi vašega pismenega pristopa k eni izvestni stranki in takim votom mora nastati strašen upravni kaos v občini in popolna nesigurnost za vsakega uradnika, ker je pri vsaki menjavi vlade v nevarnosti, da je vržen na cesto in spravljen ob kruh. Ne dajte torej noberci stranki kakih pismene izjave o političnem pripadnosti, da ne postanete nesrečni. Če vas pa kdo k temu drega, recite mu: „Jaz sem državni uradnik in se s politiko sploh ne bavim.“ Pri volitvah pa itak lahko vsak spusti kroglico v ono srkinjico, h kateri ga srce vleče. — Ne delajte toraj sami na to, da si državni uradniki pripravljajo cigansko bodočnost in da se ne pospešujejo sami neizogibnega socialnega poloma cele države! — Trezno misleč uradnik.

Miljonarji. Včasih smo imeli v Sloveniji le malo milijonarjev, dokler so namreč ljudje računali v starih srebrnih goldinarjih. Ko smo dobili krone, se je njihovo število pomnožilo po natančnem matematičnem računu na dvakrat toliko, ker je 1 goldinar bil postavljen za dve kroni. Ko je med vojno začela vrednost avstrijske krone padati in smo postavili vrednost krone enako nemu krajcarju in pozneje nemu vinarju, je bil takorekoč vsak hlapec milijonar. Ko je pa belgrajska vlada rekla, da kron ni več, ampak da imamo samo še dinarje, se je število milijonov naenkrat zmanjšalo na eno četrtino, ker so 4 krone le en dinar. Tako danes noben človek več ne vé, ali je milijonar ali ne: Če računaš svoje premoženje v avstrijskih (ali pa v naših) kronah, si morebiti celo milijarder, če ga pa računaš v zlatih dolarjih, imaš pa 5 goldinarjev v žepu. Zato pravijo mnogi: Pa še tistih 5 goldinarjev zapij! Vsaj je vse eno!

Čevlji z znakom „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznana najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

Listnica upravništva: J. Klun, Ribnica. Dolg polletna naročnina Din 40.60.

Listnica upravništva: K. d., Ormož. Dolg za leto 1923. 15 Din. F. h., Luče: za leto 1923. dolgujete še 31.35 Din.

nega“ senzala v „kulisi“, notirajo v dnevnem borznem listu.

Na vsaki borzi je zelo važno, kako posluje telefon. Koncem borzne dvorane stoji več zaprtih prostorov s telefonskimi aparati. Na vsaki kolibi je zapisan kraj, s katerim se lahko govori, na primer: „Ljubljana“, „Zagreb“, „Trst“, „Dunaj“. Pri vsaki tej kolibi je zaposlen sluga, ki poišče v dvorani človeka, ki ga telefonski aparat kliče na razgovor. Recimo, da bi nekdo z Dunaja poklical Iks-žida ter mu povedal: „Angleži so včeraj sklenili definitiven mir s Turki!“ Ta človek bo molčal kot grob, tekel bo v dvorano nazaj in tam pokupil vse turške vrednostne popirje, srečke itd. Naslednji dan, ko bodo to vest prinesli že vsi časopisi, bo te „popirje“ lahko zopet na borzi prodal in „zaslužil“ pri tem kolosalne svote samo zato, ker je prvi prejel tisto obvestilo. Zato so dobre in razsežne mednarodne zveze zelo važne.

Uradna telefonska in telegrafična obvestila se takoj tiskajo in razobesijo na borzne deske v dvorani. Na velikih borzah posluje med poslovnim časom štab telefonistinj in telegrafistk.

Če še nadaljujemo svoj obisk borze iz te centralne dvorane denarnega trga, bomo prišli v sobane, kjer se kadli ali pa bere. Te sobane imajo zadostno število mehkih naslanjačev, kjer se „odpočivajo“ „trudni“ borzni ljudje. Oni premi-

šljajo in preračunavajo dobiček, ki so ga s kupčijo napravili, ali pa — izgubo, ki tudi ni redka.

Na borzi so poleg tega še uradne pisarne, pisarna razsodišča, prostor za blagovno borzo, za restavracijo itd., kar vse nas pa danes ne interesira preveč. Borza ni nekaj takega, o čemer se pri nas zaničljivo posmeje n. pr. kakšen komunist ali kakšen „socialpatriot“, ali pa recimo narodni in krščanski „socialist“. Borza je danes — tudi v boljševiški Rusiji zopet neko — potrebno zlo, je posredovalni prostor za vrednosti dela in kapitala. Pri nas je borza razkričana le kot neka zlata igralna luknja, kjer ljudje igrajo samo na slepo in na srečo. **To pa ni resnica.** Borza je ogleдалo vsakodnevnega gospodarskega stanja; igre in špekulacije, četudi česte, na njih so le izjeme, ki se pa nikjer v življenju preprečiti ne dajo.

Grdo je, da nam Belgrad noče dovoliti v Ljubljani borze. Kakor nam je bila potrebna univerza, prav tako nam je tudi borza.

Žitne cene v Novem Sadu: pšenica po 1800 K, koruza (stara) 1240 K, moka št. 0 pa po 2570 K.

Žitne cene v Zagrebu: pšenica 1800—1870 K, koruza (nova) 1000 K, oves 1220 K, moka št. 0 pa po 2800 do 2900 K za 100 kg.

Domači zdravnik. Prehlajenje.

(Nadaljevanje.)

Znano je, da v gotovih dobah, seveda le v zimskem, oziroma v jesenskem ali spomladanskem času, nastopa prehlajenje epidemično. V to vrsto spada tudi prava influenza in kakor smo že omenili, nahod, angina in akutni katarji v sopilih. Take epidemije — posebno epidemije influence — nastopajo najhujše v velikih mestih in preplavljajo v najkrajšem času pogosto celo Evropo. Zgodi se pa to navadno le, ako je zima suha, kadar je po mestih prah, ali pa vsaj blato. Bolezenske kali namreč pridejo po posameznih bolnikih kaj hitro v cestni prah; promet in veter dvigata prah v zrak, prebivalci vdihavajo ta prah in bolezen se širi bliskoma po mestu in okolici. Tudi blato je nevarno za infekcijo, kajti prisušji se na obleko in obuvalo, pri snaženju pride spremenjeno v prah v sopilne organe in infekcija je gotova. Znano je, da prehlajenje, ako je obolen le en član velike rodbine, kaj hitro napade ostale člane, drugega za drugim. Kakor pa rečeno, za take epidemije prehlajenja so najbolj nevarne le suhe zime. Da poletni prah ni tako nevaren je umevno, kajti solnčni žarki uničijo v najkrajšem času vse tozadevne bolezenske kali.

Po gorenjem razmotrivanju je torej jasno, da nastajajo bolezeni, katerih izbruh pripisujemo v navadnem življenju

prehlajenju, le po infekciji; ni pa neobhodno potrebno, da vsakdo oboli, ki bi slučajno vdihal take bolezenske kali. Kakor za vsako drugo bolezen, mora imeti namreč človek poleg možnosti infekcije tudi razpoloženje za obolenje na dotični bolezeni, predno v resnici oboli. V tem pogledu šele pride dobesedni pomen besede „prehlajenje“ v poštev. Kajti človeška narava podaja organizmu razne obrambne naprave, tako da nastane bolezen le v slučaju, ako je v trenutku infekcije obrambni aparat oslabljen, ali pa vsaj, ako ne deluje pravilno. Če na primer stopi človek iz gorke sobe naenkrat v velikem mrazu na prosto, skrčijo se v trenutku vse arterije (žile, ki vodijo kri iz srca) na površju sluznice sopil, razširijo se pa one žile, ki vodijo kri nazaj; kri na teh mestih zastaja in ravno to zastajanje krvi je vzrok manjšega odpora organizma napram infekciji; bacili, katerim kisika polna arterijelna kri zabranjuje razvoj, se ob zastajajoči krvi lahko naselijo na sopilih, začenejo se razvijati, nastane na dotičnem mestu vnetje in človek oboli. — Da je ravno prepil tako na slabem glasu, ima torej dva vzroka: ker dvigne prah v zrak napravi možnost infekcije; ker pa organizem ohladi, zmanjša njegovo odporno silo. (Dalje sledi.)

ZA DELAVCE.

Opeharjeni tiskarski delavci.

Odperto pismo:

Med najinteligentnejše delavce po vsi pravici prištevam tiskarje. Tiskarji so si ustvarili tekom let silno in močno svetovno strokovno organizacijo, kateri se imajo zahvaliti za lepo vrsto gospodarskih uspehov.

Tiskarske organizacije pa ne razpolagajo le z velikim moralnim kapitalom, ampak tudi z znatnimi denarnimi sredstvi. Svoj denar morajo organizacije seveda neke plodonosno nalagati, bodisi v hranilnicah, bodisi v dobrih papirjih ali v raznih društvenih ustanovah.

Tudi jugoslovanski tiskarji so razpolagali in še razpolagajo z lepim premoženjem, vsaj je tedenski prispevek za organizacijo razmeroma jako visok. Tega denarja pa se je bil polakomnil bivši finančni minister Kumanudi, ki je tiskarsko organizacijo pregovoril, da je naložila lep del tega denarja v državnem 7 procentnem posojilu! Kakšna usoda pa je doletela tiskarje tako po podpisu posojila, nam pripoveduje glavno glasilo tiskarskih delavcev „Gračički Radnik“ z dne 3. februara t. l. Tam bemo na naslov bivšega finančnega mi-

„Ko je bilo razpisano 7 procentno državno posojilo, je sklenila podružnica Saveza Grafičkih Radnika Jugoslavije v Belgradu, da podpiše za 200.000 dinarjev državnega posojila iz fonda za zgradbo lastnega „Tiskarskega doma“ v Belgradu, toda le pod pogojem, če finančno ministrstvo podružnici garantira, da posojeni denar takoj vrne, čim bi podružnica denar potrebovala za zgradbo ali pa za nakup „Doma“. K Vam g. Kumanudi je odšla takrat posebna deputacija, da ji daste tozadevna pojasnila. Člana deputacije sta bila predsednik podružnice Sava Durašinovič in tajnik Andželkovič. To deputacijo ste Vi, gospod minister, jako ljubeznjivo sprejeli in ste izjavili, kar je zapisano tudi v zapisniku takratne društvene seje, „da Vaš veselje pripravilosten tiskarskih delavcev državi pomagati.“ „**Jaz Vam garantiram**“ — ste rekli dalje — „da boste svoj denar takoj dobili nazaj, čim ga boste potrebovali, pa naj bom potem jaz finančni minister ali pa kdo drugi.“ Na podlagi te Vaše izjave so tiskarski delavci v Belgradu podpi-

Gospodarstvo.

Pojdino na borzo.

Napravimo obisk na kakšni stari borzi. Kako je tam? Na Dunaju, v Berlinu, v Milanu, v Parizu izgledajo borze, nalašč za ta posel zidane stavbe, nekako takole: Po velikem stopnjišču se pride v „vežo“, velik prostor s stebrički, kjer so na desni in na levi strani nameščeni prostori za garderobo, to je za odlaganje sukenj, palic, lobukov, dežnikov itd. Dve dvostrani vrati se odpro in skozi iste stopimo tkoj v borzno dvorano. Tu nas sprejme silen vrišč. Borzni sluga tekajo med množico borzijancev sem in tja. Borzijanci so posebni ljudje. Med njimi opaziš ljudi z dolgimi sivimi bradami pa tudi globrarde mladeniče. Ti ljudje so predvsem **dobri računarji**, imajo velike izkušnje in govore nek čuden jezik oziroma **argon**, ki ga razume le človek, ki dnevno poseča borzo.

Srednja dvorane je ogražena z mizami; tu poslujejo zapriseženi borzni mešetarji, ki jim pravimo **senza**. Ti po pravilih ne smejo sklepiti nikajnih kupčij za sebe, ampak le za druge v Avstriji so bile glede njih nekatere zakonite obveznosti podane tudi v jaragrafih trgovskega zakona. Od svojih poslov dobe nekako posredovajino — **kurtažo** —, ki pa je natančno oločena. Če komu kakšna banka pri nakupu tujeega denarja računa kurtažo, je to znak, da je tisti znesek prejel senzala borzi. Vsaka banka — če je kaj vredna — ima na borzah po več senzalov, k po njenih nalogah tam kupčujejo zajmen račun, na njen riziko in po njenih dnevnikih naročilih.

Banke večkrat na dan govore s temi v njih službah stoječimi senzali v — posredovalnici — in sicer pomočjo telefona. Ti ljudje imajo pri sebi dokaj

čudna imena. Senzal „Jadranske banke“ se piše na primer Apfelbaum, senzala „Ljubljanske kreditne“ se piše na primer Sonne, senzala „Zadružne gospodarske banke“ Rosenberg itd.

Tik ob tem z ovalnimi mizami obkroženemu prostoru sede zastopniki velikih tvrdk, ki dajejo senzalom onkaj teh miz nalog za nakup ali prodajo blaga ali pa vrednostnih papirjev (danes predvsem tujih valut). **Začetek poslovanja se naznani z zvoncem.** Pri nas v Sloveniji kjer n'namo borze, tudi največje tvrdke na borzi nimajo svojih lastnih zastopnikov, ampak se poslužujejo bank. V ostalem delu dvorane stoji pravi „borzijanci“ v ločenih skupinah, ki trgujejo z marsičem, najrajši seve s „papirji“. Med njimi je dobili delnice trboveljske družbe, kreditne banke, Prašteditone itd. Tu kriče ljudje kot bi bili od h.... obsedeni na primer: „Jaz ponujam za trboveljske delnice po 650 Din“; drugi kriči še bolj: „Jaz dam za nje po 700 Din“ itd.

Na borzi se prodajajo „efekti“ le v skupinah, po nemško imenovanih „Schlub“. To se pravi po 10, 25, 50, 100 delnic ali srečk skupaj zvezanih v en sam „paket“. Ta del borze se zove „kulisa“. — „Šranga“ pa je v sredini dvorane, kjer poslujejo, kakor povedano senzali za ovalnimi mizami.

Po končani borzi ti senzali pregledajo sklenjene kupčije in **ugotove kurz** posameznih vrst blaga ali pa vrednostnih papirjev. Na primer se je sklenila kupčija: Delnice Strojnih tovarov (kjer kranjski župniki še vedno pridno kupujejo zvonove) so se prodale po 100 Din. Kurz teh delnic je tisti dan toraj 100 Din. Kupčije, ki so se sklenile v „šrangi“ ali pa tudi brez posredovanja „zapriseže-

sali za 200.000 dinarjev državnega posojila, v dobri veri, da je beseda finančnega ministra kraljevine SHS sveta in da jo bo država tudi držala.

Pred tremi tedni pa je podružnica tiskarjev v Belgradu sklenila, da se zgradbo lastnega „Doma“ čim prej prične. Za to pa je treba denarja. Podružnica se je torej obrnila na finančno ministrstvo, da ji vrne posojenih 200.000 dinarjev. V finančnem ministru pa so se tej zahtevi smejali, in so rekli, da o kaki izjavi ali obljubi finančnega ministra Kumanudija niti pojma nimajo! Svetovali so tiskarjem, naj zadolžnice prodajo privatno ali pa naj si nanje izposodijo denar pri Narodni banki. Privatne osebe pa so izjavile, da 7 procentno državno posojilo ni nič vredno in da se je država poslužila samo navadnega trika (= sleparije), da pride do denarja, ko je proglasila, da se dajo ti papirji uporabiti kot kavcija pri raznih licitacijah itd. Privatne osebe so dajale za zadolžnice kvečjemu 45 procentov njihove vrednosti, Narodna banka pa posodi nanje do 50 procentov, a še to le za jako kratko dobo. Tiskarski delavci so podpisali 7 procentno posojilo, da bi se jim njihov težko prisluženi in prihranjeni denar kar najvišje obrestoval, toda o obrestih ni govora! Obresti niso bile nikdar izplačane in tudi menda nikdar ne bodo!

Na kogarkoli so se v tem položaju naši tovariši v Belgradu obrnili za svet, vsak se jim je rogala: „Ali s te tudi vi nasledili? Zakaj pa ste bili tako nemumni? Ali niste brali Protičevega članka v „Radikalu“, v katerem je od vsega početka naglasil, da hočejo s tem posojilom od nepoučenih ljudi „izpumpati“ potrebne svote za pokritje primanjkljajev v državnih blagajnah? (Tudi „Avtonomist“ je takrat podobno pisal kakor Protič, op. ur.)“

„Odrpito pismo“ je podpisal g. Jošt. Mi nimamo prav nobenega dvoma, da je do zadnje črke vse resnično, kar je napisal in podpisal g. Jošt na naslov bivšega finančnega ministra Kumanudija.

Ta dogodek naj bi bil našim delavcem v resno svarilo pred večnim „ujedinjevanjem“ in centraliziranjem. Noben pameten človek se temu ne bo upiral, če se delavci združujejo in svoje organizacije kolikor mogoče širijo. To pa se ne sme goditi potom centraliziranja, kjer posamezni deli popolnoma izgube svojo svobodo, ampak potom solidarnosti, kjer vsak del obdrži svoje vaje v svojih rokah, je pa pri tem vedno pripravljen svoje tovariše podpirati, ako so podpore in pomoči potrebni.

Kaj ravite, kaj bi rekli n. pr. nemški tiskarji, če bi njihovi francoski tovariši zahtevali od njih, naj prenesejo nemško tiskarsko blagajno v Pariz? Smejali bi se jim, kakor bi se v enakem slučaju tudi Francozi smejali Nemcem! Samo pri nas je vse kakor ponorelo od nekega „ujedinjevanja“!

Pomislite le to: Kaj bi bilo, če bi bili belgrajski tiskarji razpolagali tudi še s premoženjem hrvaških in slovenskih tiskarjev? Ali ne bi bili danes vsi tiskarski dinarji zakopani v državnem posojilu? Ker pa so Belgrajčani razpolagali le s svojim denarjem, je vsaj hrvaškim in slovenskim tiskarjem še nekaj ostalo, kar bo v skrajni sili tudi belgrajskim tiskarjem hodilo prav.

Zato pravimo slovenskim delavcem še enkrat in še enkrat: Organizirajte se, kakor se hočete; bodite socialisti, ali komunisti, ali „katoliški boljševiki“, samo svoj denar držite trdno doma in ne dajte ga nikdar iz rok! Nikomur!

Tožbe na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev in Ljubljani objavlja: Delavci in nameščenci, ki utrpel obratne nezgode, katere imajo za posledico več kakor deset odstotno izgubo zmožnosti za delo, imajo pravico do nezgodnih rent, katerih višino določa ravnatelj-

stvo, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolka pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti povdarene one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti prenizko odmerjenemu letnemu zaslužku, ali pa proti prenizki ocenitvi izgubljene zmožnosti za delo. Ker zakon o zavarovanju delavcev za omenjene tožbe ne zahteva nikakih formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti in vložiti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, katere predvideva paragraf 168. zakona o zavarovanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi pravdo. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da so vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, poštnine in kolka proste.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV. Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštnine prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Šmarnične trte.

Proda se 15 000 prvovrstnih in boljše vrste belih šmarničnih trt, komad po 3 krome. Oglasi se pri Vinko Vunk, Senčak, pošta Juršinci pri Ptuj.

Velikonočne pesmi.

Krepki diatonični mešani zbori. Ima Franc Rozman, organist v Veliki Nedelji. Cena: denar naprej Din 6.—, po povzetju Din 10.—, za Ameriko 10 izvodov 1 Dolar.

Berite

ravnokar izšlo brošuro „Jugosloveni, Slovani in Jugoslovani“, ki je najboljši politično-kulturni spis, kar jih je bilo napisanih po vojni. Naroča se pri upravi našega lista. Cena Din 5.—, s poštnino 25 para več.

Valentin Vojska

pleskar in ličar, Ljubljana, Cerkvena ulica št. 11. se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene zmerne. Delo solidno.

Popolnoma varno naložite svoj denar v VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI r. z. z. o. z.

sedaj poleg nunske cerkve po leti 1. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 6% brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5 1/2%.

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 1/2%.

Večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru.

Knjigovoznica, kartonaža in galanterija **Miroslav Bivic, Ljubljana.** Su. Petra cesta številka 29. Se priporoča sl. občinstvu p. n. tvrdkam za naročila vseh v to stroko spadajočih del. Velika zaloga šolskih map, notesov in blkov. Cene nizke. Postrežba točna. Delo solidno.

Poslovne knjige

kupite najceneje pri tvrdki **LINEA** tovarniška zaloga **Alfonz Škof, Ljubljana, Gosposvetska c. 10.** (nasproti protestantske cerkve). **Specijalna naročila raznih journalov. Iste dobavim v najkrajšem času. Za trgovce znaten popust.**

Vaše blagorodje!
Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom naj se obrne na:
Fr. P. Stare
slikarski mojster v Ljubljani
Florjanska ulica št. 16.

Trgovska banka d. d., Ljubljana

Šelenburgeva ulica številka 1. (PREJ SLOVENSKA ESKOMPNA BANKA)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000.—
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzjavni: Trgovska Telefoni: 139, 146, 458

PODRUŽNICE:
Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:
Kojice, Meža-Dravogr., Ljubljana (mešajnica v Klodvorski ulici)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad **110 milijonov kron hranilnih vlog** in nad **1.100.000 kron rezervnih zakladov.** — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.